

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนได้รับความสนใจในวงการศึกษ ทั้งครูที่สอน นักการศึกษา และนักจิตวิทยา ตลอดจน โดยได้พยายามศึกษาว่าองค์ประกอบใดที่มีส่วนสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนอันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถ และศักยภาพที่อยู่ในตัวของนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด จากการศึกษาพบว่าสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากหลายองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม ตัวนักเรียน และสิ่งที่ติดตัวนักเรียนมาแต่กำเนิด องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นตัวแปรที่ประสมประสานกันอยู่ส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน¹

องค์ประกอบที่เป็นส่วนติดตัวของนักเรียนมาแต่กำเนิด ได้แก่ ลำดับที่การเกิด ช่วงถิ่นทางของบุตร องค์ประกอบทั้งสองตัวนี้เป็นองค์ประกอบที่ในประเทศไทยไม่มีผู้ทำการศึกษาย่างจริงจัง และทำนองเดียวกันองค์ประกอบที่เป็นภูมิหลังของครอบครัววันนักเรียน ประกอบควยลักษณะของครอบครัว ชั้นทางสังคม ซึ่งประกอบควยตัวแปร ระดับการศึกษา

¹ กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: เอร่าวิณการพิมพ์, 2520), หน้า 70.

อาชีพ และรายได้ของบิดา มารดา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ศึกษาถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่าองค์ประกอบภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวแปรที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน¹ แต่ไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นความสัมพันธ์โดยตรง เพราะเนื่องจากไม่ได้ควบคุมสมรรถภาพทางสมองของนักเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ลาวิน (Lavin, 1965) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพทางสมองกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนมีค่าประมาณ .50 ในทำนองเดียวกัน ฮินเคิลแมน (Hinkelman, 1955) รายงานว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกับสมรรถภาพทางสมองมีค่า .65 ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7² ดังนั้นผู้วิจัยจึงใฝ่มุ่งศึกษาวงศ์ประกอบทางสังคมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนหรือไม่ โดยการควบคุมอิทธิพลของสมรรถภาพทางสมองของนักเรียน

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรในบริเวณรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก สถาบันวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำโครงการแบบสหวิชา (Interdisciplinary Research) ขึ้น โดยมุ่งศึกษาแบบฉบับของการพัฒนา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ในบริเวณที่มีลักษณะเมืองปนชนบท และได้เลือกบริเวณรังสิต เป็นสนามวิจัย ในการนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เห็นความสำคัญทางการศึกษาในบริเวณนี้ จึงเข้าร่วมโครงการ เพื่อศึกษาข้อมูลบริเวณรังสิต ทางด้านโรงเรียน ครู บุคลากร

¹กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : เอรว่าณการพิมพ์, 2520), หน้า 87.

²Erness Bright Brody and Nathan Brody, Intelligence, Nature, Determinants, and Consequences (London : Academic Press, 1979),

นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาทางการศึกษาในบริเวณเขตเมือง
ปนชนบทนี้

ผู้วิจัยคาดว่า ข้อค้นพบของการวิจัยนี้ จะทำให้วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์
ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐาน
ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาในบริเวณเขตเมืองปนชนบทด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคม ซึ่งได้แก่ลำดับที่การเกิด
ช่วงดีห่างของบุตร ลักษณะของครอบครัว ชั้นทางสังคม กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 7 โดยการควบคุมสมรรถภาพทางสมองของนักเรียน
2. สร้างสมการถดถอย สำหรับทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากองค์
ประกอบทางสังคมของนักเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

นุตทอลล์ และคณะ (Nuttall E.V. and et.al.) ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพล
ของขนาดครอบครัว ลำดับที่การเกิด ช่วงดีห่างของบุตร และการอยู่รวมกันของพี่น้อง
ต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชายและหญิง ผลปรากฏว่า หลังจากควบคุมสมรรถภาพทาง
สมอง (I.Q.) แล้ว นักเรียนหญิงที่เป็นลูกคนแรกมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่า
นักเรียนหญิงที่เป็นลูกคนรอง ช่วงดีห่างของพี่น้องมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$)
กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนเฉพาะนักเรียนชายเท่านั้น เมื่อควบคุมสมรรถภาพทางสมองแล้ว

ไม่มีนัยสำคัญ ($P > .05$)¹ นอกจากนี้ผู้ศึกษาอีกหลายท่านไดแก คักลาส (Douglass, 1964) เอลเดอร์ (Elder, 1962) ลีส และ สตีแวนด์ (Lees and Stewart, 1965) และ สเทคเทอร์ (Schachter, 1963) พบว่า นักเรียนที่เป็น ลูกคนแรกมีสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนสูงกว่าลูกคนรอง และประสบความสำเร็จทางการเรียน มากกว่าลูกคนรองอีกควย² จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

สมมติฐานที่ 1 ลำดับที่การ เกิดมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

ซิซิเรลลี (Cicirelli, 1967) แคนดิส และ คอว์ (Dandes and Dow, 1969) และ คอช (Koch, 1964) ได้ศึกษาพบว่า ช่วงดีทางของบุตรมีความสัมพันธ์กับ สมรรถภาพทางสมอง และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในทำนองเดียวกัน ซาจอนซ์ และมาร์คัส (Zajonc and Markus, 1975) ได้วิจัยพบว่า ช่วงดีทางของบุตรมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผล ของนักเรียน แต่เมื่อควบคุมสมรรถภาพทางสมองแล้ว ไม่พบความสัมพันธ์ และก็ได้ให้เหตุผลว่า ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรที่วัดได้ยาก ควรจัดช่วงดีทางทั้งจากพี่และน้อง อาจทำให้ผลการศึกษา

¹Ena Vazquez Nuttall and et al., "The Effects of Family Size, Birth Order, Sibling Separation and Crowding on the Academic Achievement of Boys and Girls," American Educational Research Journal 13 : 3 (Summer, 1976) : 217 - 227.

²Lois Wladis Hoffman and Martin L. Hoffman, Review of Child Development Research (New York : Russell Sage Foundation, 1971), pp. 20 - 21.

คีซีน¹ จากขอคนพบคิงกลาว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

สมมติฐานที่ 2 ช่วงดีทางของบุตรมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

ลักษณะของครอบครัว ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว บิคา มาร์คา มีโอกาสใกล้ชิดสัมพันธ์กับบุตรน้อยกว่าครอบครัวขยาย จากการศึกษาพบว่า ไม่มีผู้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนโดยตรง แต่ศึกษาในแง่ ของขนาดครอบครัว และองค์ประกอบด้านความรัก ความอบอุ่นของบิคามาร์คา มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน แมคมิลแลน (McMillan) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมักจะเป็นนักเรียนหญิง บิคามาร์คา มี การศึกษาสูง มีรายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับสูงและมาจากครอบครัวขนาดเล็ก² นอกจากนี้ สุข เกษชัย³ และ วัฒนา พุ่มเล็ก⁴ ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความ

¹Ena Vazquez Nuttall and et al., "The Effects of Family Size, Birth Order, Sibling Separation and Crowding on the Academic Achievement of Boys and Girls," American Educational Research Journal 13:3 (Summer, 1976) : 218-220.

²Harold W. Bernard and Wesley C. Huckins, Reading in Education Psychology (Cleveland and New York: The World Publishing Co., 1967), pp. 456-457.

³สุข เกษชัย, "การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นแยกคน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506).

⁴วัฒนา พุ่มเล็ก, "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำในชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

สามารถทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิดา มารดา และพี่น้อง ก็ว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

สมมติฐานที่ 3 ลักษณะของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

องค์ประกอบด้านชั้นทางสังคมของนักเรียนอันประกอบด้วยระดับการศึกษา รายได้และอาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน มีผู้ศึกษา ไคแก มิลเลอร์ (Miller, 1970)¹ และ บิดเวลล์ (Bidwell, 1967)² พบว่าฐานะ เศรษฐกิจ สังคมของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของบุตร นอกจากนี้ วัฒนา พุ่มเล็ก ไควิจัยพบว่า บิดา มารดา ของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะมีระดับการศึกษา และรายได้สูงกว่าบิดามารดา นักเรียนที่มีความสามารถต่ำ ส่วนในคานอาชีพพบว่า บิดา มารดา นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีอาชีพรับราชการและค้าขาย เป็นอันดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ³ จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า

สมมติฐานที่ 4 ชั้นทางสังคมมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

¹Gardon W. Miller, "Factor in School Achievement and Social Class," Journal of Educational Psychology 61:4 (1970) : 260-269.

²Charles Bidwell, "Sociology of Education," Encyclopedia of Educational Research 60 (April, 1967) : 359-362.

³วัฒนา พุ่มเล็ก, "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำในชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2520 ในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นนักเรียนที่อยู่ร่วมกับบิดามารดาเท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบทางสังคม ได้แก่ ลำดับที่การเกิด ช่วงดีทางของบุตร ลักษณะของครอบครัว ชั้นทางสังคม เท่านั้น มิได้มุ่งหาสาเหตุอันก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน แต่มุ่งสืบสวนว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน หรือไม่
3. ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคทางสถิติควบคุมตัวแปร สมรรถภาพทางสมองของนักเรียนในคงที่แต่เพียงตัวเดียวเท่านั้น

ความจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจาก

1. การวิจัยนี้อาจคลาดเคลื่อนเนื่องจากมีองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ครู โรงเรียน แรงจูงใจ เป็นต้น ตัวแปรนี้อาจเป็นตัวส่งผ่านที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน อาจทำให้ขอคนพบนี้คลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

2. คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการสอบทั้งแบบสอบสมรรถภาพทางสมอง และแบบสอบสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนอาจมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากแบบสอบ ตัวนักเรียน และสภาพแวดล้อมของการทดสอบ ทำให้นักเรียนไม่ได้คะแนนเท่ากับความรู้ความสามารถที่แท้จริง

ขอตกลงเบื้องต้น

1. การเรียนการสอนและคุณภาพของการศึกษาของทุกโรงเรียนในอำเภอ ธิญบุรี จังหวัดปทุมธานี มีมาตรฐานเดียวกัน

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากบิดา มารดา ของนักเรียนเป็นข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

องค์ประกอบทางสังคม หมายถึง ลำดับที่การเกิด ช่วงถิ่นทางของบุตร ลักษณะของครอบครัว และชั้นทางสังคม จำแนกรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่การเกิด ประกอบด้วย

ลำดับแรก หมายถึง บุตรคนโต หรือบุตรคนแรกของครอบครัว

ลำดับรอง หมายถึง บุตรคนรอง ๆ และไม่ใช่บุตรคนสุดท้าย

ลำดับสุดท้าย หมายถึง บุตรคนสุดท้ายของครอบครัว

ช่วงถิ่นทางของบุตร ประกอบด้วย

ช่วงถิ่นมาก หมายถึง บุตรแต่ละลำดับห่างกันน้อยกว่าสองปี

ช่วงถิ่นน้อย หมายถึง บุตรแต่ละลำดับห่างกันมากกว่าสองปี

<u>ลักษณะของครอบครัว</u>	ประกอบด้วย
ครอบครัวเดี่ยว	(Nuclear Family) หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตรเท่านั้น
ครอบครัวขยาย	(Extended Family) หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา บุตรรวมทั้งญาติพี่น้อง เช่น ปู่ ย่า, ตา ยาย, พี่สาว, น้องสาว ซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

ชั้นทางสังคม ประกอบด้วย

ระดับการศึกษาของบิดา มารดา รายได้ และอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งแต่ละตัวแปรออกเป็น 7 ชั้น ดังต่อไปนี้

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาของบิดา มารดา แบ่งเป็น 7 ชั้น

ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า คิดเทียบเท่าชั้น 7

ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเทียบเท่าชั้น 6

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
คิดเทียบเท่าชั้น 5

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเทียบเท่าชั้น 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเทียบเท่าชั้น 3

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเทียบเท่าชั้น 2

ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเทียบเท่าชั้น 1

อาชีพ หมายถึงอาชีพของบิดามารดาของนักเรียนแบ่งออกเป็น 7 ชั้นดังนี้

นักวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร คิดเทียบชั้น 7

ผู้บริหารระดับสูง, เจ้าของกิจการขนาดใหญ่ คิดเทียบเท่าชั้น 6

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาชีพ, ผู้จัดการธุรกิจ และเจ้าของกิจการขนาดกลาง
คิดเทียบเท่าชั้น 5

ผู้ประกอบการอาชีพทุกกิจกรรม เจ้าของที่ดิน เจ้าของธุรกิจอิสระขนาดเล็ก

คิดเทียบเท่าชั้น 4

ผู้ปฏิบัติงานมีฝีมือ เช่น ช่างเทคนิค

คิดเทียบเท่าชั้น 3

ผู้ปฏิบัติงานกึ่งมีฝีมือ

คิดเทียบเท่าชั้น 2

ผู้ปฏิบัติงานไร้ฝีมือ เช่น กรรมกร

คิดเทียบเท่าชั้น 1

รายได้ หมายถึง รายได้ หรือค่าจ้างเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ หรือรายชั่วโมงที่ได้จากการทำงานประจำ พิเศษ หรือที่ได้รับจากงานอื่น แล้วคิดเป็น รายได้ต่อหนึ่งเดือน และได้แบ่งรายได้ออกเป็น 7 ชั้น

รายได้ 22,000 ถึง 15,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 7

รายได้ 14,000 ถึง 8,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 6

รายได้ 7,900 ถึง 5,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 5

รายได้ 4,900 ถึง 3,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 4

รายได้ 2,900 ถึง 2,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 3

รายได้ 1,900 ถึง 1,000 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 2

รายได้ 900 ถึง 500 บาทต่อเดือน คิดเทียบเท่าชั้น 1

สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามมาตรฐานวิชา ภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

สมรรถภาพทางสมอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามสมรรถภาพทางสมอง (Mental Ability Test) ของจิรพันธ์ จันทรศรีวงศ์

บทนำวิจัย ได้กล่าวถึงความจำเป็นมาความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของ การวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ความจำกัด ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ในบทต่อไปผู้วิจัยจะรายงานถึงวรรณคดี ที่เกี่ยวข้อง กับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางสังคม กับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน เพื่อเป็น แนวทางในการศึกษาและเปรียบเทียบกับการวิจัยในครั้งนี้